

REDACȚIA

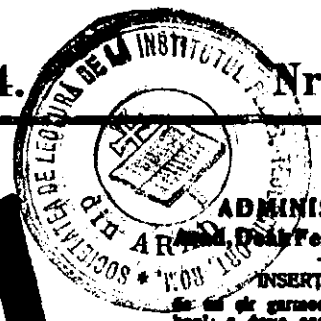
Arad, Deák Ferencz-u. Nr. 23.

ABONAMENTUL

pentru Austro-Ungaria:
 pe un an 20 cor.
 pe 1/2 an 10 cor.
 pe 1/4 an 5 cor.
 pe o lună 2 cor.
 Nr. de Duminecă pe an 4 cor.
 Pentru România și străinătate pe an
 40 franci.

Manuscrisurile nu se înapoiază.

TRIBUNA

ADMINISTRAȚIA

Arad, Deák Ferencz-u. Nr. 23.

INSERTIUNILE:

Se dau și gurașe: pe un an 10
 lei; a doua oară 12 lei; a treia
 oară 6 h. de fiecare publicare.

Adăptările, cărțile și inserțiile
 sunt a se plăti înainte în Arad.

Telefon pentru oraș și comitat
 Scrieri străine nu se primesc.

Memorandul Sașilor.

Ziarele săsești au publicat textul Memorandului pe care autoritatea supremă bisericească săsească l'a înaintat guvernului întru proiectului de lege alui Berzeviczy.

Memorandul este ținut în ton demn, e nu se poate mai obiectiv și scris cu multă dragoste pentru instituțiile culturale săsești. În același timp spune însă, fără esitare, și toate calcările de legi ce ar săvârși guvernul dacă ar forța lucrurile și Dieta dacă ar vota asemenea proiect.

Eată pasagiile care par a fi tenoarea întregului Memorand:

„Am arătat de repetate ori, că ante-proiectul violează grav autonomia bisericii noastre. Abstrăgând de la numeroasele cazuri singurice, pe care le-am citat deja, sunt cu deosebire două puncte, pe care trebuie să le considerăm ca violări extreme, până acum neîncercate a autonomiei noastre garantate prin lege. Punctul întâiu este dispoziția vizată în ante-proiect, că calificarea învățătorilor trebuie să se dobândească nu ca până acum prin un examen deus la preparandia (seminarul) confesională, ci în fața unei comisii de examinare de stat. Dispoziția aceasta este gravă și în gradul cel mai mare nu numai fiindcă ea confiscă brevi manu un drept exercitat din vechime în cadrul autonomiei confesionale și duce chiar și examenul asupra credinței și moralei, va să zică asupra unor chestiuni de credință, înaintea comisiei statului, — ci și fiindcă examenul ce trebuie deus înaintea statului va trebui să se facă de acum înainte de către candidații bisericii noastre nu în limba lor maternă, și nu în limba, în care și-au căpătat creș-

terea științifică, în strâns nici în limba, în care vor fi chemați a-și practica vocațiunea lor de învățători, ci în limba maghiară.

„Știm prea bine, că proiectul face confesiunilor nemaghiare concesiunea, ca examenul să se poată face din două obiecte (din cele șase) în limba institutului. Suntem însă de părerea, că cu toată concesiunea aceasta, reprimarea limbii de predare a institutului merge prea departe și o reprimare în o asemenea măsură nu o vedem justificată prin motivarea, că adecă candidatul va trebui să-și dovedească la examen în chip suficient capacitatea sa în întrebuințarea limbii maghiare.

Ceea-ce spune autoritatea bisericească săsească în acest Memorand, pot subscrie toate naționalitățile din patrie.

De fapt, Românii au și spus-o, prin rostul episcopatului. Avem adică informațiunea, că Memorandul înaintat guvernului de Mitropolitul bisericii naționale gr. or. române este și el nu se poate mai demn, mai obiectiv și mai hotărât. Tot așa, Mitropolitul dela Blaj și-a tăcut întreaga datorie arătând guvernului pentru ce nici o confesiune română nu poate primi proiectul de lege, pe care ministrul de culte și instrucție publică voește să-l presinte Dietei.

În privința asta toate naționalitățile din patrie sunt de acord și e de regretat numai un singur: lucru că Sârbii și Slovaci au prelaț așa de slab, încât ei nu îndrăznesc să tălmăcească guvernului nici cel mai elementar simțământ al poporului.

De altminteri toate naționalitățile din patrie se află într'o situație nu se poate mai

falsă: aleșii cercurilor electorale locuite de naționalități spriginesc politica urmărită de Berzeviczy. S'a ajuns situația asta: la Românii din cauza pasivității, la Sași din cauza oportunității neînțelese a deputaților aleși cu program național, iar la Slovaci și Sârbi parte din cauza pasivității, parte că n'au fost destul de bine organizați când au intrat — sub Széll — în activitate.

Să ne explicăm, punând o singură întrebare, în ce ne privește pe noi Românii: oare dacă alături de alesul Dobrenilor ar mai fi 7—8 deputați naționaliști români în Dietă (și atâția s'ar fi putut alege chiar cu cea mai defectuoasă organizație) — venind proiectul de lege alui Berzeviczy în discuție nu i-s'ar putea opune o serioasă rezistență? Un lucru la tot cazul se putea produce: impresia că adeverații reprezentanți ai poporului român știu să lupte cu demnitate și bărbăție. Pe când așa, cu un singur reprezentant, ori cât de bune calități ar avea acesta, înafară ce impresie se face? Se face impresia că momentul acesta mare pe Românii i-a surprins nepregătiți, ba vom mai avea și rușinea să vedem pe câți-va deputați români (de naștere!) votând ceea-ce naționalistul Vlad combate.

Tot așa situație rușinoasă se produce în rândurile Sașilor, dacă deputații lor și după Memorandul de care ne ocupăm vor mai sta în partidul liberal.

În cât îi privește pe Sârbi și Slovaci, aceștia din urmă încă tot mai au câți-va deputați naționali, dar nu știm dacă, ve-

Impresiuni și reflexiuni dintr'o călătorie.

De

S. Tamba.

10.

Nu-l modru de-a întra omenește.

Aranjerii sbiară răgușiți oameuil se'ndeasă ghiontuiți și striviți. Nimenea nu vrea să se depărteze înainte de-a săruta peatra „Sfântului mormânt.

Eu încă eram dintre aceștia. M'am vîrit dar în vîrtej. Ce-o mai fost apoi nu-mi mai pot da seama curat. Știu atât că după o jumătate de oră bună de presat strașnic m'am pomenit în tinda bisericii, fără să fi făcut un pas măcar; și după altă jumătate de oră și mai bună de adevărată închiziție spaniolă, din care mai pomenit c'un cap mai mare de cum eram — m'am trezit în a doua încăpere a bisericii. Mai era una — cea dela altar, unde era și mormântul — dar nu-mi mai permiteau oasele și atletul din ușă ca să răsbat mai departe. Am mulțumit lui Dumnezeu c'am ajuns până aci fără să-mi dau sufletul și m'am retras la o parte din vîrtejul din dreapta ușii. Nu vedeam nimic ce e drept din cele ce se petreceau la altar, dar auziam tot. Auziam vocea blândă a preoților și răspunsul teologilor cari cântau în cor voci late și puternice, dar lipsite de fineță, care dă și o gingășie oareși-care cântării. Care striga mai tare, acela plăcea mai mult, după cât am observat.

Uitându-mă împrejur, observai că aci nu e înmormântat Ștefan singur, ci mai are vre-o

zece tovarăși: episcopi, domnitori și membri de-al caselor domnitoare române.

La spatele meu auzii un oftat adînc, stors că de un rîu ascuns. Mă 'ntorc. Era un țăran în genunchi, care cu fața plină de lacrimi săruta lespedea plină de țărîna a bisericii, holborosi dintre buzele-i tremurătoare o rugăciune ferbinte către cel de sus, că l'a învrednicit și pe el păcătoșul de a vedea acest praznic mare și această sfîntă biserică. Imi dădură lacrimile.

Binecuvîntat fie numele Tău Doamne, din neam în neam, că popor de aur ne-ai dat noauă nevrednicilor, gîndii în mine.

Virtejul de-odată amuțește descleștîndu-se în 2 părți și făcînd loc celor ce veneu din spre altar. În frunte mergea corul teologilor, după care urma I. P. S. Mitropolitul Repta cu sistenta sa. Ieșiau ca să ocolească biserica. Mitropolitul — un bătrîn simpatic — împarte binecuvîntarea arhierască în dreapta și 'n stînga. Se zice că ar avea o inimă foarte românească, ar fi însă prea timid față de cei mai mari.

M'am folosit de ieșirea unei bune părți a publicului din biserică și m'am strecurat și eu la mormântul lui Ștefan.

Cînd s'a reîntors procesiunea, eram lângă grilajul mormîntului, ascuns în dosul uriașei cununii a regelui Carol; cu gîndul pierdut în vremurile apuse încununate de aureola Marelui Ștefan, cu ochii pironiți la locul lui de odihnă, încordându-se să străbată par'că prin lespedea cea groasă, și cu neprețuită și nemărginită mîngăere în suflet de-a fi văzut, de a mă fi rugat și de a fi vărsat o lacrimă isvorită din adîncul ini-

mei la mormîntul celui mai mare român, ce l'a cunoscut vr'odată istoria. O mîngăere aceasta să n'o dai pentru o lume întregă!

După terminarea serviciului divin valurile mulțimei se puseră în mișcare spre partea unde avea să-și țină disertațiunea prof. univ. D. Onciul. Cu multă pricepere și cu multă căldură românească înfățișă prof. Onciul figura măreață și faptele și mai mărețe ale Marelui Domnitor. Păcat însă că nu s'a căutat un loc mai potrivit, căci arșița dogoritoare a soarelui te topia pe picioare.

După terminarea disertațiunii domniilor cei mari se duseră la banchet ear noi — minorum gentium — cu biletul într'o mână și cu palaria în cealaltă o luarăm spre baraca cea mare a mulțimei. Poporul, pentru care se făcuseră barace pe coasta unui deal se 'ndreaptă într'acolo.

10—16 mii de oameni se zice c'ar fi fost la Putna.

Multe noroade vîzur'am și eu — dar nu prea aveau ce să roadă. Arătat'am noi biletele — cari te îndreptătau la mîncare — și lui Stan și lui Bran, dar „papa“ c'an palmă. Abia ne-a șterpelit o cocoană — Dumnezeu s'o țină — niște rămășițe dela alții cu care ne-am înșelat o leacă foamea.

Cînd s'au început vorbirile s'a sculat toată lumea ce era să facem? — ne-am sculat și noi cu biletele întregi și cu mațele chiorînd.

(Va urma.)

zându-se așa de isolați în Dietă, ei vor îndrăzni să opună rezistență. . . Când s'ar alia însă grupurile naționale și mai ales când deputații sași, mai numeroși, ar sări în luptă, fața lucrurilor s'ar schimba cu desăvârșire. . . S'ar produce atunci impresia, că naționalitățile din patrie nu numai prin rostul arhierilor lor, dar și prin glasul deputaților protestează energic împotriva tendințelor de maghiarizare.

Să sperăm, că Memorandul autorității bisericești săsești va sili pe naționaliștii sași oportuniști să devină earași — verzi!

Adunările din Racașdia Sasca-Montană și Berliște.

Continui azi raportul meu intrerupt în numărul de alaltă-eri al «Tribunei»:

Trăsura se oprește. Din ea se dau jos 3 domni, unul mai tânăr ca celalalt: Dr. Vlad, Dr. Nedelcu avocat în Oravița și Birăuțiu. Țăranii își descoper capetele în semn de respect și din piepturi pline de putere de viață izbucnesc puternice strigăte de să „trăiască“.

Curioasă de al vedea pe Dr. Vlad, mulțimea înconjură pe cei trei din toate părțile. Cel mai tânăr dintre ei era Dr. Vlad. Părintele Luca, fetița și tinărul țăran s'apropie și pe rând bineventează pe Dr. Vlad, predându-i fetița buchetul, ear tinărul cununa de stejar. Dr. Vlad ascultă cu o serioșitate ce-l stă atât de bine. Răspunde apoi la bineventare. În glasul lui e ceva profetic și o convingere rară caracterizează tot ce zice el. Expune pe scurt ce l'a îndemnat să vină încoaci. Unii dintre al noștri cred că nu e timpul potrivit să pășim în activitate. Lucrurile însă merg tot înspre rău și noi nu mai putem sta cu mâinile în sân. Crede și știe că țăranul român chiar și pe lângă grelele împrejurări actuale, la alegerile viitoare va dovedi, că poate să contribuie din puterile sale la îmbunătățirea sortii sale. E firm convins, că țăranul român nu-și va mai da însuși palme peste obraz alegând, de reprezentanți al dorințelor sale oameni dușmanii intereselor noastre, ori „frații rătăciți“. Poporul primește vorbirea lui Vlad cu mare însuflețire.

Convoiul pornește apoi spre sat. Pe cele două margini ale drumului înaintează călăreții, pe mijlocul drumului sease fetițe în costum național ear apoi părintele Luca, conducând de braț pe Dr. Vlad, care ținea în mână buche-

țelul de flori oferit de fetița ce-l bineventase, la urmă poporul electrizat, pășind cu gravitate romană.

După serviciul divin, la care luase parte și Dr. Vlad cu cei cari îl însoțeau, ear din popor atâția câți au încăput în spațioasa și frumoasa biserică din Racașdia, mulțimea se adună în grădina din naintea școlii. Pe perețele din fața școlii pe o placată păstrată ca prin minune încă de pe timpul alegerii veteranului Babeș, se puteau citi cuvintele amintite deja „Bine ai venit în mijlocul nostru, cel-ce ne arăți nouă lumina“. Sub această placată față'n față cu crucea de marmor ridicată tocmai în mijlocul grădinei, era așezată tribuna, de pe care aveau să se rostescă discursurile.

După-cc adunarea se constituie, alegându-și de președinte pe părintele Luca care o și deschide, urcă tribuna dl Birăuțiu. Expune pe larg starea economică și politică a țării. Datoriile țării noastre ating suma de 4351 milioane. Păminturile proprietarilor mici sunt întabulate cu 133 milioane, ear cametele ce să plătesc după aceste datorii, ajung suma de 36,000.000. Datoriile proprietarilor mari, din contră au scăzut din 1894 până acum cu 4 milioane. Licitații minuente s'au ținut în anul 1902 în 21 mil de casuri, în 1894 numai în 14 mil de casuri. Causa acestor stări sunt înainte de toate: chivernisirea proastă a banilor țării și dările prea mari. Arată că proprietarii mici plătesc relativ mai multă dare, ca proprietarii cei mari, mai ales dare indirectă. Vorbește apoi despre emigrări, ca urmare a stării deplorabile economice.

Relativ la starea politică a țării noastre arată înainte de toate că parlamentul nu reprezintă voința țării. Intre 19 milioane locuitori numai un milion sunt alegători și din aceștia 350 mil sunt oameni plătiți al guvernului: slujbași. Până când în Austria din o mie locuitori aleg 179, în Franția 271, în Grecia 200, în Serbia 100, la noi aleg numai 50. Se ocupă apoi cu partidele existente în parlament și arată că singurul Dr. Vlad reprezintă interesele adevărate ale poporului românesc. Roagă deci pe alegători, ca pe viitor să-și trimită în dietă astfel de reprezentanți, cari sunt conduși de asemenea principii ca Dr. Vlad.

Vorbirea D-lui Birăuțiu a fost urmărită cu mare atențiune din partea celor prezenți. Mai după fiecare propozițiune poporul adunat reproba prin fel de fel de observări pline de spirit purtarea celor dela putere și aclama pe vorbitor. În mijlocul însuflețirii generale ia cuvântul Dr. Vlad. Mulțumește pentru entuziasmul, cu care e întâmpinat, nu el ci principiul, pe care îl reprezintă și care este ca toate popoarele din

patrie să fie egal tractate. Causa multelor năcazuri dintre cari câte-va v-a spus Dl Birăuțiu suntem în parte și noi. Nu e destul însă să se știe aceste năcazuri ci trebuie să se știe și ce e de făcut pentru delăturarea lor. Legi aduce maiestatea sa și poporul. Trebuie aleși de deputați dietali atari oameni, cari apără de fapt interesele poporului și nu sunt siugi guvernului. Poporul să nu se lase cumpărat cu bani. Acel candidat care cumpără poporul, nu-l apără ci-l belește. S'au poate fi apărător adevărat acela, care vine să-ți plătească ca să te apere. Blăstămat si om netrăbnic e deci acela, care-și dă votul pentru un astfel de belitor. Caracterizează apoi partidele, din parlament și mai detaliat pe cel așa numit liberal, dar care liberal nu e pe cel așa zis grozav față de noi și atât de slab față de cei de sus. Arată isprăvi din trecut de ale acestui guvern, cari numai urmări bune n'au pentru țară. Din isprăvile actuale se ocupă cu nerespectarea legii de naționalități care e o adevărată crimă, cu proiectul lui Berzeviczy noul proiect de colonizare și schimbarea legii electorale, de bună samă în defavorul nostru.

Apostrofează de rătăciți și pete de rușine pe cinstea neamului nostru pe acei frați — între ei e și dl Vuia — cari s'au înhamat la carul unui guvern a cărui ministru președinte în plina dietă a îndrăznit a zice, că în Ungaria orice crețar, ce se spesează numai pentru promovarea culturii ungurești, se poate spesa. Chiamă la luptă legală pe oricare Român de bine, Căci în secolul al 20-lea nu mai putem răbda, ca să încerce cineva să ne smulgă din pept. conștiința națională spre a o înlocui cu alta străină.

În secolul al 20-lea 3 milioane de oameni nu mai putem răbda ca banul dat și din sudoarea țetei noastre să se folosească numai spre binele altora și spre răul nostru; ca să trimitem feciorii noștri câtane ear când e vorba de împărțirea drepturilor, să fim nesocotiți.

Aceste păcate sevărșite în contra a însăși Dumnezeii trebuie să ve unească pe toți unii la umăr. Și dacă prin pășirea noastră bărbătească între împrejurările actuale nu vom reuși mai mult, de cât ca să păstrăm aceea, ce încă avem, am făcut destul, pentru ca pe această basă să începem lupta și pentru lărgirea drepturilor garantate prin lege.

„D-Voastră fraților — nu mă îndoiesc de fel, — cu noi veți fi. Mergeți acasă și fiți apostolii cauzei noastre.

Așa să ne ajute Dumnezeu“. Insuflețirea produsă în popor prin discursul D-ului Vlad nu sunt în stare să o descriu. Ea a fost însuflețirea unui popor plin de putere de viață, trezit la adevărata conștiință națională.

TEATRUL ÎN GRECIA.

Poporul grecesc de astăzi este întocmai ca o ruină, de a cărei măreție și glorie trecută de abea ne mai glăsuiesc adierile unui vânt rătăcit prin spărturile zidurilor ei; un vânt mai puternic însă atât praf ne aruncă în ochi, încât, nedumeriți, ne întrebăm: din ce plămădeală au fost uriașii premergători al civilizației și culturii universale, și cum e cu puțință o astfel de transformare, o sământă atât de aleasă, măcinată de moara veacurilor, să dea tărițe atât de proaste?

Literatura dramatică grecească modernă e foarte neînsemnată. Puținii scriitori își pierd timpul în discuțiuni filologice. Astfel înecă astăzi terenul literar e ca un câmp de luptă, foarte hărțuit, în care susținătorii limbii „populare“, — dimotiki, — se ceartă cu aceea al limbii literare, — katharevsysa. — Prin urmare, vorbind de literatura dramatică din Grecia, nu vom avea în vedere diferite școli dramatice, sau curente literare, ci numai aceste neînțelegeri de limbă.

Aceste certuri filologice au dat naștere anul trecut chiar la manifestări de stradă, cari de abea au putut fi potolite de poliție.

Neînțelegerile s'au născut dela reprezentarea tragediei Orestia, de Eschyl, tradusă de dl Sotiriadis, la tearul regal din Atena. Stilul acestei traduceri este o amestecătură între cel popular și literar. Reprezentația a avut un succes strălucit. Atunci dl Vlakes, vechiu luptător pentru izbândirea limbii literare, a făcut să se reprezinte ime-

diat Oedip-Rege, de Sofocle, tradus de el în cea mai literară limbă. Profesorul Mistrionis, dușman înverșunat al ori căror încercări de a se traduce capo-d' operele vechi grecești în limba populară sau chiar literară modernă, ținu cuvântul înflăcărare, dela înălțimea catedrei sale și îndemnă pe tinerii săi auditorii, — studenți, — să ceară rez-bunare pentru acest sacrilegiu făptuit față de moștenirea lăsată de genii lor strămoși. De altmintreii astfel de neînțelegeri se întâmplă aproape relugat.

1. Moreas, care a publicat în „Le Temps“ o dare de seamă de stagiunea trecută a teatrelor din Grecia, și din care luăm și noi părțile mai interesante, spune că chestiunea limbii grecești nu e cu puțință să se delege; „ea seamănă întocmai cu nodul gordian pe care Alexandru-cel-mare l'a tăiat cu sabia. — Când oare literatura greacă își va găsi un Alexandru?...“

Examinând cele trei elemente, dela cumpănirea cărora atîrnă bunul mers al unui teatru, reese că publicul este cel mai conștiincios și mai bine pregătit pentru o asemenea instituție. Într-adevăr publicul din Grecia, e foarte puțin pretențios, se aprinde repede, de cele mai neînsemnate cauze; frecventează cu stăruință și dragoste teatrele, așteptând, cu o răbdare copilărească, vremurile de propășire și înflorire ale artei lor naționale.

Ideală țeară! Pretutindeni teatru își așteaptă timpul fericit când lumea să se obicinuiască pe drumurile ce conduc în sanctuarele Thaliei și Mel-pomenel, plătind scump, — cu deficite morale și materiale, așteptai dureroasă de Adriană părăsită.

Aci din contră, ea un amant ridicol, publicul așteaptă, — plătindu-și dreptul de a aștepta, — să-l dea o clipă de atenție trădătoarea care-și pierde timpul, dându-se în dragoste cu filologii.

În Grecia nici odată critica nu e în armonie cu publicul. Nicăeri nu se poate aplica mai bine zicătoarea: „Când presa înjură, opera săvârșită sau apărută e de valoare“. Dacă am arunca o privire asupra dărilor de seamă făcute cu ocazia diferitelor reprezentații date, am crede că stagiunea trecută trebuie să fi dat un rezultat dezastruos, și cu toate acestea lumea e foarte încântată de actorii și autorii ei. Pilda aceasta are un simbur demn de imitat. Nu trebuie să se încurajeze toate producerile naționale de ori ce valoare, dar între două mediocre, fără îndoială că nu trebuie aleasă cea străină. Bine înțeles însă că și noi am prefera un repertoriu numai de piese de valoare din literatura universală, traduse într-o limbă curat românească, unuia compus numai din piese slabe originale. Aceasta pentru lămurirea celor nedumeriți.

Să vedem acum cum se prezintă al doilea factor: autorii.

Afară de traduceri, anul trecut s'au reprezentat la Teatrul Regal din Atena, Izaurii, dramă originală cu subiect bizantin, de Cleon Rangabe, ministru plenipotențiar al Greciei la Berlin. Piesa a avut un succes foarte mare, cu toate că a dat loc zeflemiştilor răutăcioși să spue: „Teatrul Regal posedă o bogată garderobă bizantină! Acum îl mai rămâne să-și procure o adevărată dramă din acea epocă“. Se vede că costumele au fost mai interesante decât țesătura piesei lui Rangabe.

Cred, că efectul acestei vorbiri îl caracterizez mai bine când zic, că cei ce au auzit-o, nu-l vor mai uita pe dl Vlad nici când, tocmai precum nici Dr. Vlad nu va putea uita această însufletire. Aceasta se vede și de-acolo, că afară de adunarea anunțată înainte pe Duminică p. m. la Sasca-montană, a trebuit — la cererea poporului — să se țină și o a treia adunare la Berliște, Marți în 27.

Despre succesul acestor două adunări din urmă în general am tot aceeași de zis, ce'am zis despre cea din Răcășdia.

În special trebuie să relevez următoarele:

În drumul său spre Sasca-Montană, Dr. Vlad s'a abătut și pela bravii Ciuchiceni, cercetând pe ambiți preoți de acolo și pe dl comerciant Lăpădat.

La adunarea din Sasca-montană — ținută în hotelul central sub presidenția părintelui Murgu, preot în loc, și la care a luat parte toată inteligența din Sasca în frunte cu domni: Dr. Tămășel, Dr. Coca și Dr. Vodă, tot poporul din loc și din satele din împrejur afară de Birăuțiu și Vlad au mai vorbit încă părintele Murgu, Dr. Nedelcu — făcând o critică aspră celor dela putere și adresându-se în special către frații Săscani să sprijinească școala — Dr. Tămășel salutând sosirea dlui Dr. Vlad în cercul Săscel și asigurându-l pe acesta, că Săscanii vor fi la locul lor, când va suna ceasul.

Dela adunarea din Berliște trebuie să relevez în special primirea frumoasă — cu nimic mai pe jos ca cea din Răcășdia — imosanta poartă triumfală ridicată de frații Bosioc, la intrarea în comună și ospitalitatea on. familiei St. Lăpădat, care a dat un prânz splendid în onoarea distinsului oaspe.

La adunarea condusă de părintele Panciovanu din Iertof, au vorbit, afară de acesta, de Birăuțiu și de Dr. Vlad încă și părintele Danescu, preot în Berliște, salutând sosirea dlui Dr. Vlad în comună, sosire, a căruț efect îl compară cu acela a roabei de dimineață. Dr. Tămășel, accentuând și arătând tractarea mașteră a poporului românesc din partea celor dela putere. Adunarea a închis-o părintele Panciovanu, mulțumind participanților pentru ordinea observată în decursul ei, și punându-le la inimă țăranilor, ca să păzească și de-acum înainte legile țării și să fie ca și până acum cetățeni pașnici. „Mergeți în pace la vetrele voastre, și când va sosi timpul să veniți să vă faceți datorița, să veniți la urnă fiecare cu capul treaz și inima curată“!

Prânzul dat de dl Lăpădat, a decurs foarte vesel. S'au tostat pentru Dr. Vlad, pentru Dr. Tămășel — viitorul conducător chemat al cer-

De asemenea bine primite de public au fost și Copilul, de dl Tsokopulos, un mare admirator al lui Ibsen.

Arta dramatică din Grecia se îmbogățește zilnic prin producerea lui Psichari, Palamas, Christovassilis, etc. Pe lângă acestea, din repertoriul vechi mai sunt: adaptările sheakespeariane de Bikelas; dramele lui Kambyssis; Vireolacul, de Eftaliotis; Rigas, de Provellengios; Nereida, de Kamburoglos, etc.

În privința actorilor, Grecia stă prost. O fi având poate celebrități necunoscute, a căror faimă nici un vânt n'a răspândit-o încă. De ceea ce mocnește nepătruns de ochiu omenesc, însă nu putem vorbi. Dintre puțințele trupe grecești cari ne-au vizitat, nici una n'a atras luarea aminte a publicului nostru. Asta nu înseamnă nimic încă.

* * *

„S'or fi pierdut în undă ca și spuma nezărită“, după cum zice poetul.

E de ajuns însă că în țeara lor sunt iubiți și aplaudați, — fiind în stare să strnească setea din fundul sufletelor și s'o comunice mulțimilor doritoare de senzații.

(„Vointa N.“)

Fortunio.

cului — pentru gazda casei și pentru domnul Birăuțiu.

După prânz am avut cu toții plăcerea de a vedea pe Dr. Vlad jucând hora bănățeană în fruntea flăcăilor din sat.

Cu trenul de seara Dr. Vlad a plecat cu promisiunea că 'n curînd va veni earăș.

Inchef, cu întrebarea, că oare domnii noștri din înălțimele lor din când în când la poporul dela țară?

Facă ei începutul și cei dela țară îi vor face sfîrșitul.

Inel.

DIN ROMANIA.

Sosirea Suveranilor României. În așteptarea Suveranilor României Lună au plecat la Predeal spre a-i întâmpina, Principii moștenitori cu principesa Elisabeta, principele Wilhelm de Hohenzolern însoțit de adjutantul său colonelul Eahmeyer.

Ministrii în frunte cu prim-ministrul Sturdza, Take Protopopescu, primarul Robescu, prefectul capitalei Saita, Mișu prefect de Prahova, St. Sihleanu, un mare număr de ofițeri superiori și de persoane de distincție, multe doamne avînd frumoase buchete de flori, consiliul comunei Predeal așteaptă sosirea perechei regale.

La Sinaia încă cu mult înaintea sosirii trenului regal, peronul gării e înțesat de lume, civili, militari, și doamne ținînd în mîni splendide buchete. Gara e splendid pavozată.

În salonul de recepție se află ministrul american Jackson, general Coandă, secretarul italian prințul Ruspoli cu d-na, contele Rucojiski, d-șoara Rîmniceanu, ministrul englez Kennedy și secretarul Brown, căpit. german Hamerstein cu d-na, general Brătianu, frații Wilson dela legația americană, contele Larisch, primul-secretar austriac Kalemberg, colonelul Grațoscfiy, maiorul Nistorian comandantul bat. 1 vînători, mulți ofițeri.

E de față și d. I. Kalinderu, administratorul domeniului Coroanei.

Elevii școlii din Predeal, în haine de sîrbătoare, sunt înșirați pe peron.

Trenul regal e primit cu imnul regal cântat de elevii școlii și în aclamațiile mulțimii, la orele 4.30.

M. M. L. L. împreună cu principele Carol se coboară din vagon.

Din tren mai descind adjutanții colonel Mavrocordat și maior Baranga, d-na Olga Mavrogheni și d. Moehrlen, guvernorul principelui Carol.

Suveranii îmbrățișează călduros pe principii regali.

Regele e în civil, cu pălărie moale. Regina poartă rochie neagră cu pană albă.

Dna Costinescu oferă reginei un buchet, pe care Suverana îl primește mulțumind grațios.

Suveranii se întretin în modul cel mai afabil cu persoanele prezente.

La orele 4 și 40 Suveranii și Principii însoțiți de ministrii, se urcă în trenul regal, care pleacă la Sinaia, în mijlocul uralelor mulțimii.

În gările Azuga și Bușteni numeroși sătenii au așteptat trecerea trenului regale, aclamînd.

În public domnește mare animațiune. La orele 5.05 trenul regal intră în gară. Urale izbucnesc din toate piepturile.

Suveranii împreună cu principii descind din vagon și sunt întâmpinați de primar și de persoanele de distincțiune, cari le urează bună-venire. Reginei i-se oferă buchete de primarul Manolescu și de d-na Miclescu.

După ce se întretine câte-va minute cu cei de față, Suveranii se urcă în trăsura Curței și pleacă la castelul Peleş, în mijlocul aclamațiilor.

Trenul regal a fost condus de d-nii Miclescu, director general al C. F. R., și inspector general Danielescu.

— **La afacerea școalelor călugărițelor din România.** D. C. Dumitrescu-Iași, președintele consiliului permanent al ministerului instrucțiunii publice a primit următoarea telegramă relativ la procesul școalelor congregațiunii catolice «Notre Dame de Sion» dela doamna Lucreția Basarabeanu:

»Desmint în totul declarațiunile făcute de fiica mea Cornelia Basarabeanu.

Fetele mele, inclusiv Cornelia și Nasica, sunt botezate în religia ortodoxă de preot român; băieții mei sunt botezați în religia gregoriană. Pot dovedi cu acte și cu martori afirmațiunile mele.

Cornelia și Nasica au fost convertite la catolicism în institutul călugărițelor din Galați pe timpul când erau minore, fără știrea noastră, a părinților.

Călugărițele au împedecat pe ficele mele de a se mărita. Tot ele le-a'atras făcându-le să părăsească casa părintească.

Dovadă despre acestea sunt următoarele fapte:

1. Cornelia s'a dus la Galați la călugărițe 7 zile după moartea tatălui său.

2. La o lună dela această mare nenorocire Nasica pleacă la Viena însoțită de călugărițe, pentru a asista la operațiunea făcută de doctorii superioarei institutului din Galați.

3. Ceva mai târziu ambele mele fice au părăsit casa, stabilindu-se în institutul călugărițelor.

În institutul călugărițelor au cunoscut și angajat ficele mele pe dl Malaxa, după sfatul călugărițelor, al căror avocat este de multă vreme.

Scopul călugărițelor e de a pune mîna pe toată averea ficele mele. Până acum le-au luat deja trei sute de mii lei.

Incredințez dv. salvarea fiicelor mele și alinarea suferințelor unei nenorocite mame.

Lucreția Basarabeanu.

Congregațiunea comitatului Sibiu.

Se depeșează din Sibiu: Congregațiunea de erii a respins propunerea Românilor ca comitatul prin adresă să ceară Majestății Sale extradarea fondului monumentului Iancu, confiscat de guvern. Motivele respingerii e, că deși nu aprobă confiscarea, dar' reclamarea prin adresă o pot face interesele. S'a respins și propunerea ca să se recerce guvernul pentru a revoca ordinul de dizolvare a partidului național român. N'avem raport detaiat. Depeșă aceasta a fost comunicată de biroul de depeșă. Dintr'un scurt raport ce-l publică „Telegraful Român“ citim însă, că înainte de amez (propunerea de sus au fost deliberate în ședința de după amez) Români i indignați pentru atitudinea majorității Săsești observată la alegerea funcționarilor administrativi în cercul nou creat al Cisnădiei, făcînd o declarație solemnă prin rostul lui Liviu Lemăuyi, au părăsit sala. Nu știm prin urmare dacă la desbaterea de după amez au luat parte și Români, ori că conclusele s'au adus numai de gentili nostri prietini Sași.

Din Austria.

Facultatea italienească de drept. Cu începerea noului an școlar 1904—1905, în Innsbruck, capitala Tirolului, va începe să funcționeze o facultate de drept curat italienească cu studenți italieni, cu profesori italieni.

De zeci de ani a existat o animozitate între Italieni și Nemți, în Tirol, asupra acestui punct. Cearta dintre cei bătrâni au reluat-o acum tinerii. Nu trecea o zi fără ca studenții germani și italieni să nu-și spargă capetele, ori unde se întâlneau: pe băncile Universității, în cafenele sau pe strade.

Situațiunea ajunsese absolut insuportabilă, și separarea elementelor, inasociabile trebuia să devie un fapt.

În fine acest fapt acum începe a fi o realitate tangibilă. D'aci înainte poporul italian din Tirol, căci ei se așteptau să obțină o universitate completă italiană, întocmai cum, acum câțiva ani obținură Cehii la Praga o Universitate bohemă completă. Dar în Austria, după-cum zise contele de Beust, naționalitățile nici odată nu se mulțumesc de guvern pe deplin, în dreptele lor postulate.

Așa și cu italienii austriaci. Ei reclamă d'o groază de vreme două universități, una la Triest și alta la Innsbruck. Guvernul acordă numai o facultate de drept la Innsbruck cea dela Triest să mai aștepte.

Cu toate acestea sunt și printre Nemți chiar, bărbați cari recunosc că Italienii austriaci trebuie satisfăcuți.

Acești Nemți cu bun simț zic că trebuie să înceteze cu politica de *quieta non movere* care e politica d'a lăsa lucrurile cum au fost, adevărat d'a nu le scormoli.

Nu! zice însuși *Die Zeit*, dela Viena.

Aceea-ce credea guvernul austriac că e quiet, că e liniștit, e din contră foarte turbulent, și deci trebuiește — potolit. Italienii au aceeași limbă și literatură ca toți Italienii, în afară de Austria. Ei au trebuințe literare, artistice, științifice. Aceste necesități trebuiește satisfăcute în limba lor națională.

În sensul acesta sunt și reclamațiunile slovenilor din Styria, tot așa au fost și ale Ungurilor, care strigau la 1847—48 că un popor nu se poate desvolta decât în propria sa limbă. Procesul acesta istoric nu se poate opri în drumul său. Roata istoriei stă pe loc! Să sperăm că el se va repercuta în curând din Alpi, și în Carpați.

Numai atunci imperiul Austro-Ungar își va găsi echilibrul puterii sale. Echilibrul e în lumea fizică ce justiția e în lumea morală. Și principiul Habsburgilor e: „Justitia Fundamentum Regnorum“. Răbdare deci.

Din străinătate.

Convenția cu Germania. Ecourile presei germane, înregistrate și coroborate de noi, înștiințează că dl Dimitrie Sturdza și cancelarul de Bülow, în întâlnirea dela Homburg, au isbutit să înlăture greutățile ce se opuneau încheierii unui tratat de comerț româno-german. Totuși vestea asta n'a avut darul de-a liniști poziția noastră conservatoare.

Organele fracțiunii cantacuziniste par mai neliniștite ca tot-deauna. Și ciuda lor provine din faptul că ziarele liberale n'au socotit că ar fi timpul să dea câte-va lămuriri hotărâte asupra mersului negocierilor. Mai ales Conservatorul e foarte supărat de tăcerea asta: «dacă guvernul ar fi obținut vreun succes, — zice oficiosul bizantin, — l'ar fi trimbițat prin presă».

Din acest punct de vedere considerat, regimul comercial viitor al României va fi numai o chestiune de reclamă. Avem o părere mai înaltă de problema în cauză și Conservatorul de asemenea va admite, pe de altă parte, că interese foarte practice, foarte reale și cari n'au nimic a face cu discreția, impusă de politețea internațională, ne-

apărată în astfel de împrejurări, ar putea să comande guvernului să nu strige de pe toate coperișurile foloasele ce ne-a concedat Germania nouă și cele pe cari i-le-am acordat noi în schimb.

De altminterii, faptul material că în înțelegerea dela Homburg s'au învins greutățile mai principale ar putea să arate adversarilor nostri că s'a atins un punct esențial; căci, dacă România ar fi trebuit să-și sacrifice condițiunile considerate de guvernul actual ca vitale pentru producția sa agricolă sau industrială, o înțelegere cu Germania n'ar fi fost cu putință.

De-ocamdată opoziția conservatoare să se mulțumească cu constatarea asta, deoarece e de natură să risipească toate îngrijirile legitime.

Dar nu-l cu minte să ceri mai mult acum. În curând va suna ceasul când se va ști tot și opoziția va avea destul timp să-și aplice sonda criticei operei guvernului d-lui Sturdza. („*Voința Națională*“).

— Închelarea tratatului comercial austro-italian. Oficialul publică ordonanța imperială autorizând guvernul a regula raporturile comerciale cu Italia.

Răsboiul ruso-japonez.

In ajunul luptei mari.

Petersburg, 4 Octombrie. Din Tienlin se vestește, că *armatele japoneze au început deja ofensiva și încunjurând Mukden înainteașă spre Tienlin*, Rușii duc lipsa nutrețului căci indigenii nu voiesc să vîndă nimic. Pe seama Japonezilor furnizează nutreți Hunhuzii din locuri îndepărtate.

Rușii bătuți la Mukden.

Londra 4 Octombrie. Din Mukden se anunță că generalul *Miscenko* a atacat cu o mare trupă de cazaci și 24 tunuri armata lui Kuroki, care se afla pe partea stângă a frontului japonez. *Rușii au fost nevoiți să se retragă cu mare pierdere*. Ei au pierdut 5 tunuri, 30 morți și mulți cazaci au fost răniți.

Ministrul president japonez despre răsboiu.

Tokio, 4 Octombrie. În camera japoneză premierul a rostit o vorbire mai lungă, în care a accentuat, că răsboiul va dura încă timp foarte lung. Japonezii trebuie să aducă cele mai mari jertfe pentru a asigura victoria pe seama lor. La fine premierul a dat expresiune speranței, că o parte a speselor de răsboiu se va putea acoperi din economizările administrative.

Noul comandant suprem rusesc.

Petersburg, 4 Octombrie. Diferențele dintre persoanele intendenței militare rusești, tot mai mult es la iveală. Vestile cele mai contradictorii circulă asupra chestiei, cine să fie noul comandant suprem al armatei ruse. Conform uneia *Alexeiev* a fost deja rechemat, alta earăși susține, că din nou a fost numit *Alexeiev*, erl însă s'a răspândit vestea că *generalul Kuropatkin* a înecunit și astfel *succesorul său va fi generalul Gripenberg*.

Petersburg. Tarul va pleca în ziua de 4 Octombrie la Reval pentru a-și lua rămas bun dela escadra Baltice.

Petersburg. — *Correspondentul ziarului „Birjevia Viedomosti“*, vestește din Mukden, că în noaptea spre 29 Septembrie st. n., *Hunhuzii au încercat de a distruge podul drumului de fer în stațiunea Kundujolin*.

Toate încercările lor au fost însă respinse.

S'a constatat că *Hunhuzii au fost puși la cale de emisari japonezi*.

Londra. — După o știre din Mukden, sosită la Petersburg, *Japonezii ar fi abătut printr'un dig fluviul dela vest de Liaoyang pentru a-și asigura flancul lor stîng printr'o eventuală inundație*.

Sanghai, 3 Oct. *Azi a fost la Port-Arthur o luptă navală*. Amănunte lipsesc.

Petersburg, 3 Oct. *Kuropatkin* a fost numit comandant suprem al celor trei armate mandșuriene. *Alexeiev* rămâne ca locțiitor.

Paris 3 Oct. Artileria cavaleriei a plecat cu 80 tunuri la Mukden pentru a apăra morunții cesarilor mandșurieni din Mukden să nu cadă în mâinile Japonezilor.

Paradoxul politice al răsboiului ruso-japonez.

„*L'Europeen*“ ce ni-a sosit săptămâna trecută, scrie următorul articol prea obiectiv și de netăgăduit interes cu privire la răsboiul din Extremul-Orient.

Lăsăm să urmeze aci întreg acest articol:

Groznicul răsboiu din Extremul-Orient e un paradox politic. Scopurile politice imediate țintite de Japonia se potrivesc cu interesele naționale și de stat ale poporului rusesc în Extremul-Orient. Japonezii aspiră să înlocuiască pe Ruși în Mandșuria; poporul rusesc are interes să iasă din Mandșuria cu pierderi cât mai mici.

Bine înțeles, că acum când tunurile bubue naționalității și conservatorii nostri vor spune că constatarea acestui paradox este o crimă de înaltă trădare, cu toate că înainte de izbucnirea acestui fatal răsboiu, presa în unanimitate combătea atât răsboiul, cât și ideea de a se încerca Rusia cu Mandșuria, chiar și fără răsboiu.

Ca să se sfințească odată situația asta absurdă, în care ne-a aruncat politica de brigandaj politic, ziarul *Kievlianin* al profesorului *Pikho*, propune să se vînză calea ferată din Estul chinezesc, căci alt-fel acolo se vor risipi zeci și sute de milioane din bani publici.

Însă ceea-ce înainte de răsboiu era adevărat, tot adevărat a rămas și acum; răsboiul încă a mai îngreunat și va îngreuna din ce în ce mai mult, cheltuelile Rusiei în această provincie depărtată. Acest răsboiu, ori-cum s'o sfinși va prefăce *Dalny* și *Port-Arthur* în grămezi de ruini și va distruge calea ferată mandșuriană de la *Port-Arthur* până la *Kharbin*.

Transmandșurianul dintre *Charbin* și *Port-Arthur* s'a construit și întreținut ca să se poată păstra *Port-Arthur* și *Dalny*; aceste părți ale Mandșuriei s'au ocupat însă tocmai din cauza drumului de fier.

Însă odată cu distrugerea lui *Dalny*, a *Port-Arthur* și a drumului de fier dintre aceste două puncte, dispăre și motivul ocupării rusești a Mandșuriei dela Sud de *Charbin*.

Mai mult încă. Stăpânirea Mandșuriei și a *Port-Arthur*ului nu e păgubitoare numai din cauză că ne înghite atâtea milioane stoarse din sudorea și sângele țeranilor și muncitorilor ruși, ci mai ales fiind-că ele sunt porțile prin care se deschide Mandșuria străinilor, iar Siberia. Chinezilor și Japonezilor.

În împrejurarea asta nu se mai pot repeta frazele banale privitoare la mișcarea de colonizare a Rusiei spre Orient.

La prima vedere s'ar crede că deslegarea acestei situații ar fi alipirea desăvârșită a acestor țări la Rusia, intercalând'o liniei teritoriului nostru vama, și interzicerea imigrării chineze și japoneze, nu numai în Siberia Orientală, dar și în provincia alipită chiar. Privită mai de aproape însă această deslegare e slabă. Mai întâi, nici o linie

vamală n'ar putea protegia Mandchuria contra intrării mărfurilor americane, japoneze și europene, cu care Rușii nu pot să lupte din cauza condițiilor transportului. Oprirea (imigrării) Chinezilor și Japonezilor, în Mandchuria, ar compromite dezvoltarea economică a țerei, care are nevoie de o afuență bogată și neîntreruptă de muncitori și care nu s'ar îndestula cu țărani ruși; nu e așași lueru cu lucrătorii chinezi și japonezi, cari sunt făcuți pentru asta.

Scurt, ocupațiile noastre politice noui din Extremul-Orient n'au o temelie economică firească, de aceea s'au și sfărâmat. De aceea, la urma urmelor vor rămâne numai o aventură. Ori-ce s'ar zice Alexeef nu e om de stat deosebit ca Muravieff-Amurski. Cel din urmă a dobândit pentru colonizarea rusă teritoriile aproape necălcate de locuitori, fără să scoată sabia. Pe câtă vreme Alexeef, în Extremul-Orient, s'a apucat să colonizeze regiuni populate, cu cadavre rusești în mijlocul bubuiturilor tunurilor japoneze.

Japonezii și-au dat foarte bine socoteală în ce poziție slabă se aflau Rușii în Extremul-Orient și de aceea au putut să înceapă acest război greu. Văzând limpede silița încăpăținată a guvernului rus și mai ales a vice-regelui Alexeef, Japonezii s'au văzut siliți să ia armele.

De data aceasta vechile colonii ale lui Muravieff, populate în parte, adică regiunea Amurului cu Vladivostokul, au fost sacrificate usurpărilor teritoriale Witte-Alexeef.

Mai mult ca o ironie, s'a descoperit cu această ocazie, că porturile Dalny și Port-Arthur cari se credeau că nu îngheață, sunt în realitate în stare de a îngheța.

Ceea-ce e mai uimitor e că discuția asupra porturilor cari îngheață și cari nu îngheață, s'a încheiat cu un serios succes economic, de oarece s'a dovedit că numai cu un sigur spărgător de ghiță, Vladivostokul, atât de disprețuit, ar putea să primească, în tot timpul anului, vase de comerț. Ca culme, după ce s'a cheltuit aproape douăzeci de milioane cu construcția orașului și portului Dalny, — opera lui Witte, — s'a aflat între el și Port-Arthur, — opera lui Alexeef, — o rivalitate din cele mai învinsurate, care s'a rezolvat, pare-se, chiar în ajunul războiului, în favoarea viitoarelor... ruini ale Port-Arthurului. Și asta din cauză că înaintea războiului ruso-japonez, Mandchuria era câmpul unui război dintre două departamente și două persoane, între ministrul finanțelor și vice-regalitate, între Witte și Alexeef. Cel din urmă voia alipirea desăvârșită a Mandchuriei, dorind să facă din Port-Arthur, nu numai reședința sa și centrul politic și militar al provinciei ocupate, ci chiar un centru important de comerț. Port-Arthur, a întrecut într'un chip vădit portul Dalny, de oare-ce centrele administrative și militare atrag, de obicei, populația industrială și comercială. Din raportul prezentat țărului de Witte reese că Dalny ar fi trebuit să fie „centrul comerțului internațional și marele port al întreprinderilor comerciale și industriale al puterilor străine, în Extremul-Orient“.

În 1903 însă, când Witte încetă să mai fie ministru de finanțe, șansa trecu de partea Port-Arthurului. Soarta portului Dalny deveni îndolnică; războiul a schimbat-o din nou însă. Așa-zil Dalny tot rivalizează cu Port-Arthur, dar în rolul nou de bază de operațiuni a armatei și flotei unite japoneze, gata să dea lovitură de grație vechel ședințe a admiralului Alexeef al cărei port adăpostește astăzi remășișele escadrelor noastre din Oceanul Pacific, condamnate la o pierdere sigură.

Gânditorilor politici ruși li-se impune sarcina de a despărți pământurile Rusiei de ale amiralului Alexeef. Japonia cu siguranță va încheia pace cu Rusia, dacă aceasta ar renunța la pământurile dobândite de amiralul Alexeef.

Numai așa va putea înceta războiul. De altminteri aceeași soluție va avea chestiunea Extremului Orient, chiar în cazul unei victorii a Rușilor. Chiar înainte de război Rusia gemea sub sarcina cheltuelilor nebunești făcute în Mandchuria; ce va fi după război, mai ales că datoria publică, din pricina asta, a crescut la un miliard de ruble, la unu și jumătate.

Din punct de vedere al intereselor, pricepute bine ale națiunii, războiul actual ar trebui să fie cel din urmă sacrificiu ce-l va fi făcut Rusia pentru Mandchuria depărtată, străină și nefolositoare.

Chiar interesele vitale ale țerei, cari fuseseră compromise eu mult mai înainte de izbuc-

nirea războiului, cer ca Rusia să mijlocească înțelegerea acestui non-sens politic, care o costă, pe fie-ce zi, milioane din banii săi câștigați cu muncă și miș de vieți omenești.

Ori când s'ar putea opri această risipă nebună a sudoarei și sângelui poporului, printr'o hotărâre chibzuită.

Numai interesele reale ale țerei ne fac să vorbim astfel, iar nici de cum ura contra autocrației rusești. Din punct de vedere al luptei contra regimului politic existent, ar fi poate mai bine ca poporul să golească până în fund cupa acestui război nebunesc, datorită publică să se mărească nu dela 500 la 750 milioane, ci la 2 sau 3 miliarde de ruble, dezorganizarea economică a țerei să ajungă la culme și să aducă cât mai curând falimentul financiar al statului astfel încât, sub presiunea desperării popoarelor, toată Rusia să resune de strigăte revoluționare.

Dar credem că poporul rus va putea pune capăt regimului de despotism și minciună, fără astfel de sacrifice grozave.

Rusia nu vrea să înceteze războiul, ca să și scape prestigiul. Și cu toate acestea, ce lovitură grozavă i s'a dat, acestui prestigiu, la Liaoyang, în fața lumii întregi! În această goană după restabilirea prestigiului sau oare guvernul rus n'are aerul unui alcoolice, care s'ar încerca să slăbească efectele primejdioase ale vinului, îmbătându-se din ce în ce mai mult?

Să se ia seama la paradoxul politic.

NOUȚĂȚI.

ARAD, 5 Octombrie 1904.

— **Regele spaniol în Viena.** Figaro, precum se telegrafează din Paris, este informat, că regele Spaniei Alfonso XIII va face o vizită la primăvară întâi la Paris, după aceea la Viena.

— **Țarul în Peterhof.** O depeșă din Petersburg anunță sosirea țărului dela Odessa la Peterhof.

— **Starea sanitară a regelui Saxoniei.** Starea regelui saxon George, cum se vestește din Drezda este îndestulătoare, durerile au încetat, noaptea trecută a dormit liniștit revenindu-i pofta de mâncare. El a făcut o preumblare cu trăsura prin parc.

— **O părere săsească asupra asociațiilor de cultură române și maghiare.** Ziarul sas din Sibiu „Siebenbürgisch Deutsches Tageblatt“ vorbind de aspirațiunile culturale ale Românilor și făcând o paralelă între activitatea societăților literare și culturale române și cele maghiare sfârșește cu următoarele cuvinte: „Aici (adecă la Unguri N. R.), — zice S.-D. T. o campanie pusă la cale cu un potop de fraze, campanie ce e drept ostilă, dar fără succes asupra teritoriului național al naționalităților; acolo adecă la Români urmează o muncă energică în scopul întăririi individualității lor etnice, și exclusive numai această, fără altă intențiune de cucerire. Nu suferă deci nici o îndoială, că ce respuns vom da la întrebarea, cu cine să simpatizăm. Cu Românii, fiind-că ei săvârșesc muncă cinstită și îl respectăm, deși acțiunea lor înseamnă pentru noi mare pericol. La asociațiunile culturale maghiare ceea-ce ne face să ne înstrăinăm de ei este zgomotul mare, asmuțarea și fanfaronadele, dar' pentru aceea nu sunt periculoși pentru noi (!?) Periculoase sunt însă aspirațiunile culturale ale Românilor, pentru-că aceștia fac să se micșoreze prioritatea culturală, care a existat până acum între Sași și Români. La sfârșit impune Sașilor de datorință să nu se lase să fie întrecuți de Români, învățaceii lor.“ — Luând notă și „Budapesti Hirlap“ de aceste aprecieri ale ziarului sas, lamentează, că deși Sașii recunosc că Românii constituiesc pentru ei un pericol permanent, totuși mai bine uresc pe Unguri, și mai bine voiesc să

devină Români decât Unguri. Ei vezi, pentru-că Românii nu se încearcă să impună cultura lor cu deasila, ci urmează procesul lor cultural înainte atrăgând în felul acesta pe toți, câți nu pot rezista tăriei noastre naționale. Și dacă Sașii mai superiori în cultură decât Ungurii trebuie să se plece, cum vor putea să ne opună rezistență Ungurii? Asupra acestei întrebări să mediteze Budapesti Hirlap.

— **Atentat asupra țărului.** Din Cracovia se telegrafează următoarele: Unul ziar de aici i-se vestește, că la stațiunea Karanovice cu o oră înainte de sosirea trenului, cu care a călătorit țarul la Odessa, a fost deținut un individ, care voia să așeze pe șine un obiect ce avea forma unei bombe. Atentatorul refuză să se nomineze.

— **Preot calvin între socialiști.** Litograful Magyar Híradó povestește următorul caz: O adunare prea interesantă s'a ținut Duminecă la Hajdu-Szoboszló. Partidul social-democrat reorganizat ținea adecă acolo o adunare populară, la care vorbia secretarul partidului, Mezőfi Vilmos. Această adunare la care luau parte mai multe miș de oameni și la care s'au imbulzit socialiștii reorganizați din Dobrișin, Káta, Józsa, Derecske și alte comune de prin jur a avut însemnătatea deosebită, prin împrejurarea, că era presidată, de preotul reformat Dr. Balházyi Dezső din Szoboszló bineventând pe Mezőfi. Balházyi a deschis și tot el a închis ședința printr'o vorbire însufleșită. Poporul adunat, care are simpatii enorme pentru preotul lor, sub durata adunării demonstra zgomotos pe lângă Balházyi și Mezőfi, scrie numitul ziar. — D'apoi ce-l drept calvinism, socialism, terorism sunt aceleași noțiuni. În diferite rînduri s'a dovedit, că aceste noțiuni se potrivesc foarte bine laolaltă cu demnitățile „preotească“ calvinească, așa că nu are să fie nici o surprindere dacă un preot calvin presidă o adunare de derbedei și poltroni jidano-maghiari. Se potrivește zicala românească: la cap prost, proastă căciulă.

— **Despre principesa Luiza de Coburg.** Henri de Noussanne, redactor la „Le Journal“, omul care a servit foarte mult pe principesa Luiza în fuga sa, publică în ziarul la care colaborează o convorbire privitoare la Dr. Pierson, medicul care o îngrijise ca nebună.

— **Doctorul Pierson, spune prințesa,** recunoaște că nu sunt nebună, dar afirmă că sunt slabă și fără voință. Am spus deja unui ziarist că dacă ași fi cedat atât de ușor influențelor, ași fi început prin a fi cedat d-rului Pierson care, s'a exercitat asupra mea timp de șase ani, și cu toate astea nu am avut de cât o singură dorință: se scap de sub supravegherile sale în ziua când voi avea pe cine-va lângă mine care să mă apere. Ce poate fără apărătorii o femeie singură, care are atâtea inimiști! Ce tristețe! Aproape scuz pe de doctorul Pierson: în aparența el a fost în tot deauna corect și plin de atenție față de mine.

Doctorul Pierson spune acum că sunt schimbătoare în amicițiile și inimicițiile mele. Toată lumea știe că sunt atât de puțin variabilă în sentimentele mele, în cât toate nenorocirile mi-au venit din imposibilitatea de a relua viața comună cu principele de Coburg: toată Europa vede bine că am știut să conserv stima și afecțiunea mea pentru un singur om, care s'a purtat față de mine ca un amic de caracter. Vreți o probă despre falșurile care le afirmă sermanul doctor Pierson?

Acest doctor afirmă că în totdeauna îmi remitea scrisorile care îmi era adresate și transmisea scrisorile mele.

Eată ce îmi scrie buna mea amicică, prințesa de Monaco: „Ți-am scris adesea, dar neprimind nici un răspuns, am crezut că scrisorile mele nu-ți parvin de loc“.

Doctorul Pierson recunoaște că a deturnat scrisorile contelui Mattasics, sub pretextul că putea să excite clienta sa, să-i turbure liniștea și repausul. S'ar putea crede deci că contele Mattasics este omul care să scrie scrisori incendiare.

Cu toate acestea, nici o pasiune nu s'a exprimat în termeni atât de respectuoși și măsurători ca pasiunea sa. Se admitem că Mattasics ar fi fost un Don Juan și că virtuosul doctor Pierson se temea de dînsul. Dar principesa de

Monaco, scria oare scrisori de amor? Atunci pentru ce mi-se furau aceste scrisori?”

Deși foarte preocupată cu tratativele cu Curtea din Viena, și cu conferențele cu avocatul său Stimmer, principesa consacra mai multe ore pe zi, pentru a citi vasta sa corespondență.

Princesa este atât de ocupată în cât nu are timp să răspundă acestor corespondențe.

Acum situația sa devine clară. Princesa s'a împecat cu sora sa Stefania nefericită, fosta soție a lui Rudolf și actuala contesă de Lonyay.

Prințul de Coburg cedază sau este aproape se cedeză.

Chemat în fața împăratului Francisc Iosif, prințul s'a văzut amenințat cu complectă sa disgrăție, dacă nu acorda o tranșă onorabilă femeii sale, car pe de altă parte șeful statului-major generalul Beck i a făcut cunoscut că dacă timp de opt zile nu va îndeplini dorința M. Sale, nu-l rămâne de cât să se demită din demnitatea de feld-mareșal.

— **Dela adunarea democrațiilor sociali germani.** În ședința din săptămâna trecută a congresului democrațiilor sociali s'a fost dezbătut aprig asupra proiectului lui Liebknecht referitor la agitațiunea social-democratică din stinul armatei. Deputatul din Reichstag Südekum a polemizat eu vehemență împotriva acestui proiect peste tot dezavantajos. Soldații primesc ordinul superiorilor lor cu o spontaneitate psihologică. Este lipsită de fond speranța, că soldații fără ordin direct n'ar pușca asupra proletarietului, dar ar fi instruiți din partea socialiilor în privința asta. Agitațiunea prin urmare n'ar duce la rezultat, însă ar cauza multe neplăceri camarazilor de principii militari.

Propune deci să se treacă peste proiectul Liebknecht la ordinea zilei.

Deputatul imperial Schöpl de asemenea crede, că în urma adoptării acestui proiect recruții din orașele locuite de socialiști ar suferi mult. Dacă tinerimea este prea măsură saturată cu principiul social-democrației, va ști ce are de făcut și prin casarmă. Cel mai bun antidot al militarismului este propagarea democrației sociale. Deputatul v. Vollmar de asemenea este contra proiectului, de oare-ce periclitează partidul și soții de prinșii recruți; în urma acestor vorbiri contra, deputul Liebknecht propune pe lângă luarea în procesul verbal al motivării sale să se treacă la ordinea zilei.

Deputatul Frohne declară această nouă propunere de o cutezanță suprinzătoare prin care Liebknecht voește pe lângă trecerea în procesul verbal a motivării sale să-și octroieze convingerea și ideea sa adunării. Adunarea în urma asta a trecut cu majoritate covârșitoare simplu la ordinea zilei peste propunerea lui Liebknecht, primind expunerea lui Südekum.

O discuție mai vie s'a dezvoltat la punctul referitor la ordinea de zi a adunării viitoare a partidului. Mai mulți deputați au propus diferite chestii pentru ordinea de zi, așa *raportul democrației sociale către dreptul penal, chestia alcoolismului, a grevei generale etc.* Cu chestia din urmă mai ales deputatul Bernstein s'a ocupat mai amănunțit. El a raționat, zicând că există incontestabil un curent în Germania, care cătește restrângerea dreptului de alegere, timpul cărei năzuințe pentru a deveni manifestă este încă necunoscut. În contra acesteia se recere o formă demonstrativă cu mult mai eficace decât manifestațiunile de pe la adunări. Azi, zice oratorul, când în fața tehnicii moderne a armelor este zădarnică ridicarea de baricade, numai greva politică generală a rămas ca ultim refugiu și ultima ratio democrației sociale, căci muncitorii germani sub nici un preț nu pot renunța la dreptul votului universal.

La contra-obiectiunea lui Pfannkuch, că nu este de lipsă să fie stabilită ordinea de zi viitoare, când nime nu știe ce chestie de actualitate se va imbia atunci, Liebknecht declară de actuală chestia straiului general și pe viitor.

Klara Zetkin accentuează, că straiul politic general nu este identic cu cel anarchic, care are drept țintă nimicirea ordinii sociale de azi. Straiul general nu are de scop înlocuirea parlamentarismului, ci pune mai mult pond pe aspirațiunile și exigențele partidului social-democratic parlamentar.

După asta la propunerea membrilor adunării aparținători districtului Königsberga adunarea

a adoptat o rezoluțiune contra abuzurilor ce se comit cu alcoolul.

Sub decursul ședinței s'au citit telegramele de felicitare, una sosită din partea senatului suprem general al partidelor revoluționare din Rusia, și alta din partea partidului social-democratic din Chicago.

În ședința de d. a. deputatul Ledebow a referat asupra activității parlamentare a partidului. A constatat, că ultima sesiune iarăși a folosit partidului. Referada lui a produs o discuție vie, în cursul căreia deputatul imperial a declarat, că partidul de aceea nu votează cheltuielile pentru afacerile militare, fiind-că luptă împotriva militarismului. Dacă însă s'ar isea un războiu, care ar amenința Germania, partidul socialist nici la un cas n'ar suferi să fie răpit nici o bucată de pământ din teritor german.

— **Aniversarea morții lui Zola.** Cu ocaziunea celei de a doua aniversări dele moartea lui Emil Zola, numeroși amici și admiratori ai celebrului romancier, precum și societățile de libert-cugetători, au defilat după amiază pe dinnaintea mormântului său dela cimiterul Montmartre.

Mormântul era împodobit cu flori și coroane. Lângă mormânt erau grupați reprezentanții familiei, în lipsa doamnei Zola care se află bolnavă. Nu s'a petrecut nici un incident.

— **Chestiunea cretană.** Vaporul din flota voluntară rusă Nijni-Novgorod care a trecut Lună prin Dardanele, a transportat trupe rusești în Creta pentru a înlocui detașamentul rus de ocupațiune.

Înlocuirea detașamentelor celorlalte puteri garante ale insulei, s'a făcut deja sau se va face zilele acestea.

— **Scene din războiu.** O soră de caritate rușoaică, Engelhardt, spune c'a stat la Anping două săptămâni și a luat parte la luptele dela 18, 19 și 31 Iulie. Toate s'au petrecut în munți. Pe râniți îi transportau pe targe, cu sutele, în locul unde se aflau surorile și îi înșirau pe pământ. Mulți nu-și mai veneau în fire. Alții trebuia să-și aștepte rindul până să fie pansați. Gemetele și suspinele lor îți rupeau inima. Era iadul! M'am ascuns de plâns. Le potoleam setea dându-le ceai și apă cu lingura. În gropi puneau de odată câte șapte morți, fără cosciug, căci cei cosciugele sunt foarte scumpe. Mulți au fost îngropați fără a se ști cum îi chema. Nu era ghiață pentru potolitul durerile. Rânila la pânțele sunt cele mai primejdioase, mureau mai toți. Cei râniți la brațe sau la picioare se puteau socoti norocoși. Doctorii lucrau zi și noapte. Pe oficerii și pe soldații greu râniți îi duceau cu targele la Liaoyang, pe ceialalți în care cu două roate, cari scutură grozav. Acum ne odihnim: avem numai 80 de bolnavi, mai toți de disenterie.

— **Atragere atențiunea binevoitoare a p. t. public de dame asupra inseratului dlui Hauer Lajos** farmacist în ARAD (Pécskai-út).

— **Recomandăm în deosebită atențiune a publicului românesc** prăvălia și atelierul dlui Hartmann Pál (Boros Béni-tér nr. 161 em. 14) de porțelan și maiolica. Aci se primesc colorări și pictare de vase de porțelan și maiolica după dorință. Aci se pot căpăta tot felul de vase de prânz, de dejun, de teă etc.

Bibliografie.

Au apărut de Dr. Augustin Bunea cononic metrop. 1. *Metropolitul Dr. Ioan Vancea de Buteasa*, schilă biografică, Blaj 1890, broșură de 41 pag. 20 fil. + 10 fil. porto postal.

2. *Cestiuni din dreptul și istoria bisericii românești unite*, Blaj 1893. Partea I. 269 pag. 8° scrisă de Dr. Alexandru Grama, costă 1 cor. 40 fileri. Partea II. 400 pag. 8° scrisă de Dr. Augustin Bunea, costă 2 cor.

3. *Episcopul Ioan Inocențiu Micu-Klein*, (1728—1751) Blaj 8° mare, 422+XVI pag. Costă 4 cor., (pentru România 5 lei).

4. *Istoria scurtă a bisericii rom. unite cu Roma*, în Schematismul arhiepiscopiei de A-Iulia și Făgăraș pe a 1900, costă 8 cor.

5. *Statistica Românilor din Transilvania în anul 1750 făcută de vicarul episcopesc Pentru Aron*, Sibiu 1901, costă 1 cor., + 10 fil., porto postal.

6. *Vechile episcopii românești: a Vadului, Geoagiului, Silvașului și Belgradului*, Blaj 1903 8° 162 pag. Prețul 2 cor., 50 fil., (pentru România 3 lei).

7. *Episcopii P. P. Aron și Dionisie Novacovic*, sau istoria Românilor transilvăneni dela 1751 până la 1764, Blaj 1902. Prețul 4 cor. 50 fileri (pentru România 5 lei).

8. *Discursuri, Autonomia bisericească, Diverse*, Prețul 5 cor., (pentru România 6 lei).

Aceste cărți să pot procura dela tipografia semin. din Blaj (Balázsfalva) ori dela autorul spedându-se banii înainte, — ori contra rambursă. 390 2-5

Liturghia sfântului Ioan Gură-de-aur, pusă pe note muzicale, după melodiile celor opt-glasuri bisericești și armonizată, pentru corurile de 4 voci bărbătești, de Iuliu Birou, nvătător și cantor primar, și dirigentul corului Reuniunii de cântări „Armonia” din Ticvanul Mare, (p. u. Káková). *Opul I.* Editura autorului. Toate drepturile rezervate. Prețul 5 coroane, plus 30 fileri pentru porto.

Se află de vânzare la autor și la Librăria Petru Simion în Arad.

Felurimî.

Mitropolitul Veniamin și Ovreiu. Tragea de inimă a Mitropolitului Veniamin spre faceri de bine și spre milostenii ajunse, în sfârșit, până la patimă. Cel mai de urmă ban, haina cea mai de pe urmă o da săracilor; și nu era orfan, și nu era văduvă, care să iasă fără ajutor din casa lui. Pe multe familii scăpătate le ținea el, și cheltuia nespuse de mult cu creșterea și purtarea la școală a multor copii orfani, mai ales copii de preot. Nu numai pământeni, dar și străinii aflau tot-deauna la Mitropolitul Veniamin un adevărat Părinte. El era bogat, dar ajungea cu toate acestea să n'aibă câte odată bani și să fie strimtorat. Bogăția lui, ori cât de mare era, nici pe departe nu era potrivită cu bunătatea inimii sale și cu mulțimea nevoiașilor care îi cereau ajutorul.

Scaunul mitropoliei era înconjurat în zilele lui Veniamin de mulți archierei, călugări și mirenii, de zece ori mai mulți decât se ved astăzi pe la Mitropolii, și toți trăiau ca în stinul lui Avram. Prin mâinile secretarilor, mai ales printr'ale cunoscuților mai cu credință, se strecura ziua și noaptea aur și argint, fără măsură, căci, Veniamin așa de puțin și-a bătut capul sumele ce avea de luat și de dat, încât până la moartea sa n'a voit să cunoască nici măcar cursul banilor ce umblau pe atunci.

Intr'asemenea împrejurări, era, deci prea firește, că în vreme ce unul dintre cei mai aproape de Veniamin se înecau în aur, milostivul Mitropolit trebuia să ofteze și să ducă lipsă chiar de mijloacele trebuitoare pentru ajutorul tuturor nenorociților cari năzuiau la dînsul.

Intr'una din zile i-se înfățișă un Ovreiu cerându-i cu lacrimi un ajutor de câțiva galbeni pentru acoperirea unei mari trebuințe. El spune că secretarii n'au voit să i dea ajutorul cerut, sub cuvânt că e Ovreu, măcar că Veniamin nu făcea deosebire când era să le ajute. Veniamin căută prin haine, prin mese, și neavând bani să dea Ovreiuului, scoase dela brâu ceasornicul de aur și îl dete, ca să-l pue zălog undeva putea găsi suma ce-i trebuia.

Un secretar văzu pe Ovreiu cu ceasornicul și, ca să-și arate bunăvoință către Mitropolitul din casa căruia trăia, dete Ovreiuului galbenii ceruți și luând ceasornicul, i-l dete Mitropolitului îndărăt cu multă închinăciune.

A fost de ajuns ca să aște Mitropolitul acest mijloc lesnicios de a ajuta pe cel nevoiaș, și de aici înainte își da în toate zilele de câte două și trei ori ceasornicul la săraci și îi învăța să îl pue zălog la călugării din Mitropolie. Iar, aceștia n'aveau ce face decât să-l răscumpere, iarăși nu puteau să facă alta decât să-l dea îndărăt Mitropolitului, căci el știa la cine e ceasornicul. Și astfel banii ce rînduri-rînduri au plătit ei pentru răscumpărarea ceasornicului ai fi putut să cumperi toate ceasornicele ce se aflau pe atunci în Iași.

INSERTIUNI și RECLAME.

Igaz Sándor

ciasornicar și giuvaergiu.

ARAD, Piața Libertății

lângă edificiul teatrului vechiu.

Aur și argint călcat cumpără p. prețul cel mai mare de zi, ori schimbă pentru alte obiecte de aur și argint.

Primul atelier din Arad, pentru repararea de ciasornice și bijuterii.

Prăvălia de fer și deosebite instrumente

Fraților Berta

(Berta-Testvérek)

Arad, Andrásy-tér 3.

Telefon 386.

Telefon 386.

Deposit bogat în fer și mărfuri de metal, în diferite instrumente, în *ferării pentru mobile și edificii, cuptoare de fer de Nadrág și Meiding de primul rang. Mașine (sparhert) pentru bucătării de Olanda elegante, specialități pentru economia de casă, dulapuri pentru gheață*

Arme Ferlah și Piper, puște pentru vânători. Mopopol de vânzare a coaselor de oțel Barabás Béla și a pompelor de stropit contra neronosporei pe lângă o garanță de 10 ani. Instrumente de vierit etc.

Foarfece engleze Solingene veritabile, penețiluri și briciuri,

Deposit exclusiv **AHOI.**

Pe seama ținuturilor sud-ungare unicul deposit al lustrului de argint: VENUS pentru cuptoare.

Comandele de provincie se efectuează pentru prețurile ieftine de zi. 221

Biuroul de arhitectură
al lui

BIRÓ ERNŐ, arhitect

— ARAD, Eötvös-utca 17 —

Pregătește ori-ce fel de planuri și acceptază tot felul de lucru aparținător în sfera arhitecturii mai

217

înalte.

Kőszeghy Sándor

tinichier.

Arad, Boros Béni-tér 16.

(Casa Vanicsek)

Primește tot felul de lucru de tinichea, (reparări de apeduct) dela execuția cea mai simplă până la cea mai artistică. Ori-ce reparație se face prompt și grabnic. 225

— *Lucru remarcabile de specialitate, prețuri culante.* —

Furnisec al curții și camerei ces. reg.

Holzer Simon

PRAVALIE DE PARDESIURI PENTRU DAME

Timișoara-Cetate (Temesvár-Belváros).

Str. Rudolf 7, (față în față cu hotelul „Printul de coroană“).

275

Mare asortiment de novități sosite pentru sezonul de toamnă: jachete, mantile, bluse, jupoane, neglijouri, costumuri complete executate în modul cel mai elegant.

Prețurile originale ale depositului meu din BUDAPESTA IV, Strada Ludovic Kossuth Nr. 9.

BAZAR NOU!

MARFURI NOUE!

CASĂ de MODĂ și TRUSOURI PENTRU DAME

Masztig Pál, Arad,

ANDRÁSSY-TÉR 22 sz., față în față cu casa comitatului.

Au sosit mărfurile cele mai noi pentru femei și bărbați. — Mare asortiment de:

pânze, șifon, rechisite de masă, mărfuri gata pentru dame și trusouri.

Rugând on. public să binevoiască să cerceteze cât mai des prăvălia mea bogat asortată, rămân

284

cu stimă **MASZTIG PÁL.**

Colorare de porțelan și maiolica de artă!

Boros Béni-tér 16 sz 1, em. 14.

Respectuos aduc la cunoștința părților și spriginitorilor industriei de artă maghiară, că în atelierul meu de colorare îndeplinesc colorări cel mai distins gust corespunzătoare.

P. O. Public poate comanda la mine vase de prânz, de dejun, de tea etc. după ori-ce model. Pictez porțelan în mode cel mai bun executat, cu numele, monograme, pentru prețurile cele mai ieftine. Comandele se pot alege după modele gata și din cataloage ilustrate, pe care îl pun ori-cărui, care îl cere pe o carte postală, la dispoziție.

Nisuița mea principală este să bine merit de încrederea și îndestulirea on. public.

Primesc pictări de oleu și aquarel etc.

Dau ore la domiciliu damelor iubitoare de pictură de porțelan, maiolica, ear vasele pictate de ele le ard.

Vase de porțelan, maiolica, și sticlă sparte, numai eu sunt în stare aici în Arad să le lipsesc în cuptorul meu, pentru a putea fi folositoare și mai departe.

Cu deosebită stimă:

HARTMANN PÁL.

284

Condițiunea principală a

FRUMȘETEI

este, ca fața și mâinile să fie fine, ear în scopul acesta mijlocul cel mai potrivit este

Crema-Gyöngy

care este cu desăvârșire inofensivă și face pelea fină de loc după o singură folosire.

În urma unei folosiri îndelungate mitesserii supărăcioși, alunițele și petele de față dispar.

Prețul un borcan 1 cor.

Săpun la Crema-Gyöngy 1 cor.

Se poate comanda dela:

farmacistul **HAUER LAJOS.**

ARAD, Pécskai-ut.

287

Telefon Nr. 135.

GELLER I.

giuvaergiu.

Arad, Piața Andrassy Nr. 14.

Palatul Hermann.

284

Deposit bogat de bijuterii, de obiecte veritabile de argint, precum și de oroloage de aur și argint.

Reparări și transformări în atelierul propriu.

Depositul și atelierul de reparare cel mai vechiu de
mașine de cusut și de biciclete în Arad.

Asortiment bogat de

Mașine de cusut Singer

286

Biciclete engleze și de biciclete cu motor

Clopoțel electric și telefon.

HAMMER VILMOS

ARAD, Sabadság-tér 7. szám.

Nr. Telefonului 96.

Fabrică de mobile în Arad.

Am onoare a atrage binevoitoarea atențiune a m. on. public asupra

fabricei mele de mobile

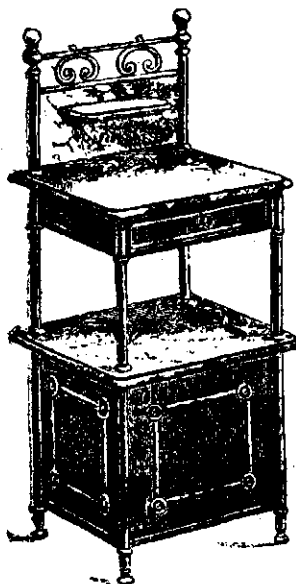
aranjată în

Arad, colțul străzilor Deák Ferencz și Lázár Vilmos,

unde se pregătesc paturi de fer, mese, dulapuri pentru lavoare, cărute pentru copii executate în modul cel mai artistic. Cu începerea sezonului recomand moderatoarea de căldură pentru cuptoare, care le am în vânzare pentru prețuri culante și executate foarte cu gust.

Fac la comanda noi și provăzute cu gravuri și desemnuri după cerere. Hotelierilor, cafegilor și proprietarilor de localuri de vară recomand flegorile mele și scaunele mele de grădini fabricate proprii. Se primesc reparaturile de mobile, politură și vopsire de nou.

Recomandându-ne binevoitorului sprigin al on. public din loc și din provincie, rămânem cu perfectă stimă:

FLEISCHER TESTVEREK

ARAD,

286

Colțul străzilor Deák Ferencz și Lázár Vilmos.